

Barcelona, 27 de Desembre de 1929

La Esquella de la Torratxa

ANY LIII - 2635 - 15 cts. - Atrassats, 30

PERTENECI A LA BIBLIOTECA
ATENEU DEL
COLONIES

Arbre de Noel

—Per comptes d'aquest ós, m'hauria agradat més un marit.
—Però si un marit també fa l'ós!

GRAN TEATRE ESPANYOL TEATRE COMIC

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda: **ELS ALLOTJATS**. — Nit: El grandios èxit de la temporada, **EN JOSEPET DE SANT CELONI**.

Dissabte, tarda: Funció d'Innocents. Primer: **GENTE BIEN**; segon: **THE GRAND FARDAKCIO** (ventriloquia moderna); tercer: Estrena de la gran revista d'espectacle sense espectacle, amb vuit quadros; lletra d'Amichatis, música d'En Viladomat: **MA-RA-MA-U**. — Nit: Primer: segon acte d'**ELS ALLOTJATS**; segon: **THE GRAND FARDAKCIO**; tercer: **MA-RA-MA-U**.

Diumenge, tarda: **MA-RA-MA-U** i **EN JOSEPET DE SANT CELONI**. — Nit: **EN JOSEPET** de Sant **CELONI**.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Primera actriu: **MERCÉ NICOLAU**

Primeres actrius: **VISITA LOPEZ, DOLORS PLA**

Primers actors: **S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES**

Avui, divendres, tarda a les 5: **CALENTA, FREDA? o A GUST DEL CONSUMIDOR**. — Nit, a un quart d'onze: El clamorós èxit **L'ADROGUER DEL CARRER NOU**. Triomf de Visita López, Giménez Sales i tota la companyia.

Demà, dissabte, Extraordinari Programa d'Innocents: **El Fakir Blingan - Trhucs - El Mercader Thas - Chin Chao - El país de les figues panxones**. Superbes revelacions de darrera novetat i temporada. Sensacionals i alegres actuacions. Cartell d'alegria i bon humor.

Diumenge, tarda: Repetició del programa d'Innocents. — Nit: l'èxit **L'ADROGUER DEL CARRER NOU**.

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Grans atraccions, entre les quals sobresurten les 5 **AMERICAIN GIRLS RINGENS**, 5, fenomenals acròbates dintre de l'aigua. Emocionant salt des de la cúpula a la Pista Acuàtica de l'Olympia per Mr. Swan Ringens, campeona del món de salt d'alçària.

La vuitena maravilla **POWELL**, amb els seus emocionants treballs damunt trapezi, únic en el món.

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. — Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA
ELENA JORDI

Direcció artística: Fontanals

El formidable èxit de la revista en un acte i deu quadros de Francesc Madrid i Brauli Solsona, música del mestre Demon,

"29"

Triomf d'autors, artistes i escenògraf.

Nous couplets del **NO HO DIGUIS... NO HO DIGUIS!**

TEATRE CATALA NOVETATS

Continuen els ressonants èxits de la **COMPANYIA CATALANA** que actua en aquest Teatre.

Tots els dies, tarda i nit, Grandioses funcions, posant-se en escena les millors produccions dels comediògrafs més interessants de la nostra terra.

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor **ENRIC BORRAS**
Primera actriu, **ENRIQUETA TORRES**

Avui, divendres, nit: **EL JOROBADO**, creació estupenda d'Enric Borràs.

Dissabte, tarda: **EL CARDENAL**, extraordinària presentació pel gran Enric Borràs. — Nit: **LA VIDA ES SUEÑO**, execució prodigiosa del formidable actor Enric Borràs i Enriqueta Torres.

Diumenge, tarda i nit: **LA VIDA ES SUEÑO**, per Enric Borràs i Enriqueta Torres.

Funcions extraordinàries. Creacions sublimes.

Avui, divendres, nit: El meravellós espectacle

CLEOPATRA

LA REVISTA DE LES SENYORES

El divertit apropòsit ; **YA SE ACABÓ LA REVISTA!** deliciosa creació de 150 ballarines, 150.

Dissabte i diumenge, tarda i nit, i totes les nits a les deu: èxit clamorós de l'espectacle d'art, **CLEOPATRA**.

Els millors discos
són els de

La voz de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLE-NORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinàries, per **CRONIQUES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**
Comte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

VIES URINÀRIE

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flujos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillosos sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (a variosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessestes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarq, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

ENYORS, ha passat Nadal i s'acosta l'any nou. Els que hagin tret la rifa, se sentiran ja plens de satisfaccions materials, i els que no, després del petit estat nerviós per la contrarietat, diran amb aquella santa conformació, tan estimada dins del cristianisme imponent: — “Què hi farem! Fins l'any que ve!”

I val a dir que la conformació és, potser, una de les virtuts de la nostra gent. Tots ens sentim conformats amb l'estat actual de coses, tots vivim en mig d'una resignació perfectament colectiva. Per això, quan sento que hi ha gent que fa tasca proselitista en favor de qualsevol idea sobrenatural per una major conformitat i resignació, m'esvero. Encara més? No hem tret la Loteria, no hem tingut cap trasbals inquiet que ens faci donar compte que tenim fe de vida, i encara volem més resignació...?

Aquestes festes típiques de paganisme ens plau que estiguin controlades per les potències màgiques, que deia En Pla, abans d'ésser un futurible col·laborador d'“El Matí”. Pensar que tots els pecats d'aquests dies—els capitals com la luxúria, la mandra, la supèrbia, la golafreria—manen i governen el món i ens hi trobem tant beatíficament...; pensar que tot això ho podem fer perquè ens empara la testa que ens permet la disbauxa, és encantador.

Un home ben peixat, allò que en català se'n diu fart, fadigat de mastegar pollastre i torrons, no té esma de fer res... Li acut la mandra, una somnolent visió de les coses de la vida, i un home mandrós, l'únic esforç que fot fer, és un esforç de luxúria, perquè també li dóna un lassament físic i moral, general i perpetu... I això mentre neixia sota el signe d'una llegenda amable un noi en una cort, entre l'alè de dues bèsties...

A nosaltres ens plau aquest gentilisme actual, aquest estat pagà i brillant... I ens plau perquè cada dia s'adonaran més i més que el vertader estat religiós no és el de les oficialitats orgàniques d'un Estat internacional, sinó aquell esperit que anima els homes com Romain Rolland, per exemple, que en un instant determinat són i representen un moment humà... I un moment humà són Plató, Galileu, Sant Francesc d'Assís, Emili Zola. Aquells que representen l'esforç material per a ésser millors o per a reivindicar un fet de justic:

Francesc MADRID.

PUJOLS, PREPARA'T!

—¿Heu llegit que Josep Pla anuncia un llibre nou?

—No, no en sabia res. Aquest minyó, d'ençà que es dedica a bombejar el Mecenat de la F. B. M., m'interessa poc.

—Doncs, sí: Josep Pla anuncia un llibre sobre Francesc Pujols del tarannà de “Vida de Manolo”.

—Pobre Pujols! Ja cal que es prepari, doncs, que no farà pas gaire broma.

“CONFLICTO ENTRE DOS DEBERES”

Llucieta Canyà... ¿Com se les arregla, però, Llucieta Canyà per ésser una actualitat constant en les seccions d'anècdotes, d'ecos, de xerrameques?... Però no ens proposem enigmes. Llucieta Canyà, aquests dies, ha estat amonestada públicament per Pompeu Fabra:

—Llucieta—li ha dit—, vós em dieu mestre, i no obstant, en els vostres escrits empreu molt sovint el “qui” en lloc del “que”. ¿Com voleu, doncs, que jo em pugui considerar mestre vostre?

Llucieta Canyà ha restat esmaperduda. Car Llucieta Canyà no té solament per mestre Pompeu Fabra. Té també per mestre Farran i Mayoral, i Farran i Mayoral ha jurat defensar el “qui” fins a la mort.

¿Què farà, doncs, Llucieta Canyà? ¿Seguirà els ensenyaments del príncep dels nostres filòlegs? ¿Obeirà el parer del més aristocràtic dels nostres hellenistes?

El seu cor es parteix. Ve't ací un nou “conflicto entre dos deberes” que espera un nou dramaturg que l'interpreti.

Llucieta Canyà sembla, no obstant, que ha trobat la solució entre els dos dilemes, que diria Pic. Ha decidit, per torn, escriure una vegada “qui” i una altra vegada “que”.

Llucieta Canyà és un argent viu. Fet i fet, però, seguirà conscientment, la mateixa norma que segueixen, sense adonar-se'n, la majoria dels que volen fer la distinció entre els “que” i els “qui”.

Comiat d'amor

Les mirades enceses,
un bes càlid i breu,
les darreres promeses,
mans que es lliguen, i... adéu!

CARDONA

ELS GALLS DE NADAL

Jo avui haig de parlar de Nadal. Els periodistes som esclaus de l'actualitat, i aquesta setmana, l'actualitat és Nadal. De totes maneres, si no fos d'això, tampoc sabria de què parlar.

A l'entorn d'aquesta festa hi ha uns quants temes que als periodistes ens treuen del compromís: el de la rifa, el dels dinars pantagruèlics, el de l'amor als pessebrés.

Nadal té, com tot, les seves víctimes.

La cristiandat celebra el naixement de Jesús bo i afartant-se amb un entusiasme digne de millor causa.

Les víctimes d'aquesta fartanera, — i, en conseqüència, les víctimes de Nadal —, són els galls.

Jo sóc un sentimental, un home que — al revés de com fan els altres —, em poso sempre al costat del més feble, del pobre, del trist, del caigut. Avui el caigut és el gall. Doncs jo, per un sentiment de justícia i de pietat, estaré al costat del gall. A veure què passa!

Ja sé, però, què passarà: que el meu clam no servirà de res, i que jo mateix em menjaré el gall amb tot egoisme i sense recordar-me del que ara aquí us predico.

Quan arribi l'hora de la veritat — vui dir l'hora del pollastre convenientment rostit i farcit —, no em recordaré pas que he escrit aquest article per a eternir-vos.

L'home és feble. Feble i cruel.

Però això, la meua feblesa, no serà obstacle perquè jo, avui, senti una gran llàstima pels galls, víctimes innocents del Nadal.

Si París, segons Enric IV, bé valia una missa — i no la del gall —, el gall bé val una elegia.

Jo voldria escriure aquesta elegia, i escriure-la en un líric tò major. Llegint-la, tots ploràriem una mica, compadint el pobre gall. Després ens l'aniríem a menjar més confortats.

Els galls, quan s'apropa Nadal, sembla que pressentin la seva fi imminent. Llencen a l'aire glaçat de la nit les quatre notes del seu cant, amb una tristesa aclaparadora.

Els altres dies de l'any no el sentim, el cant dels galls. No hi ha ningú que recordi haver sentit un gall pel juny. I no és que pel juny no canten. Canten, però no els sentim. I no els sentim perquè, encara que en mengem, no sabem que n'hem de menjar.

Ara és diferent. Ara, en començar el mes de desembre, pensem immediatament en Nadal: el pessebre, els torrons i les neules... i el gall!

El sentim cantar, ens desvetlla amb el seu cant, i per comptes d'enutjar-nos-hi, li tenim llàstima.

El seu cant és una ària de tenor, però una ària d'últim acte. És un adéu a la vida tan enternidor com el del cavaller Cavaradossi.

AGREDOLÇOS

L'EVOLUCIÓ DELS ACCIDENTS

Un diari anglès, el *Daily Telegraph*, publica un article sobre els accidents d'automòbil, cada cop més nombrosos, que se succeeixen als carrers de Londres.

Remarca, l'articulista, que, de Juliol a Octubre d'enguany, n'hi ha hagut 340 seguits de mort; en el mateix temps han resultat ferides 16.260 persones.

Aquestes xifres són impressionants. Les autoritats angleses adopten incessantment noves mesures; això no obstant, les desgràcies segueixen en augment.

Pot dir-se que a tot arreu esdevé una cosa semblant. La civilització, complicant extraordinàriament la vida de l'home, porta, fatalment, nous perills.

En realitat, la nostra existència comporta — ha comportat sempre — un gran nombre d'accidents. Els uns són deguts a la natura tan sols, els altres a la col·laboració de l'home i la natura; alguns, encara, a la societat humana solament.

En els temps primitius, els més freqüents eren, és clar, deguts a la natura. Els animals carnívors, les serps venenoses, els meteors — contra els quals l'home no tenia cap defensa eficaç —, li causaven grans danys.

A l'Índia solament, els tigres devoraven, fa només una trentena d'anys, uns 20.000 hindús. La guerra acarnissada que els anglesos han mantingut contra el feroç animal ha fet minvar força aquesta xifra. Les serps, en canvi, ocasionen, si fa no fa, les mateixes víctimes que en temps passats, unes 20.000 també. Qui sap si no és, potser, un providencial i maquiavèlic factor de colonització.

L'home civilitzat té més defensa, en general, que el selvatge, contra els fenòmens naturals. Però els homes primitius, pel fet de viure més dispersos, no coneixien catàstrofes com, per exemple, la de Lisboa, que, en el segle XVIII, ocasionà 200.000 víctimes; la de Messina, que en produí 100.000, i la del Mont-Pelé — ara altre cop en activitat — que en causà 55.000.

Es evident que ara moren més homes ofegats que abans. Ignorem si els nostres avantpassats sabien nedar millor; però el cert és que no eren tan imprudents.

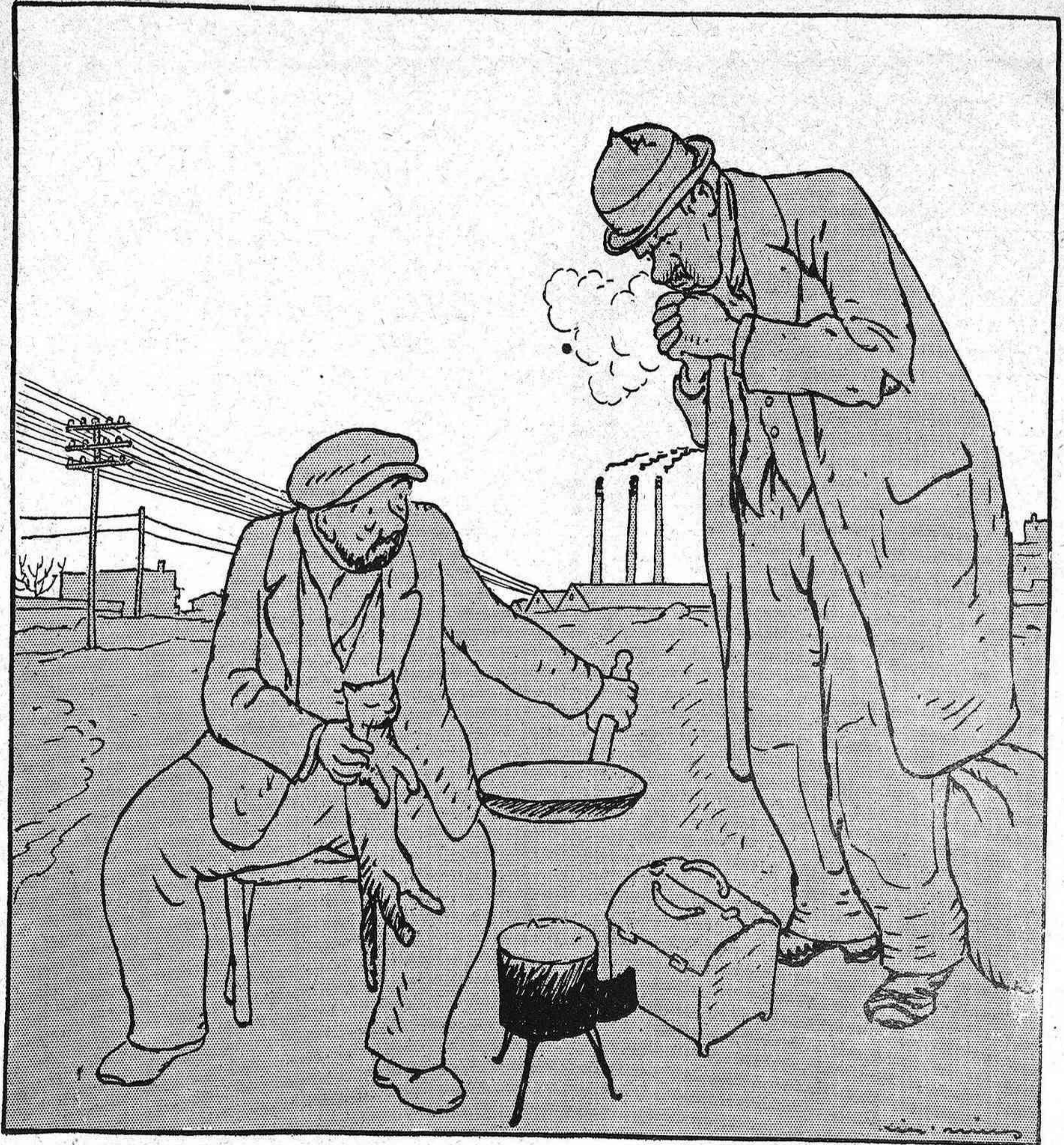
Si la fam pot ésser considerada com un accident, és un accident que ha ocasionat, sens dubte, més víctimes entre les agrupacions civilitzades que no pas entre els selvatges. La Xina actual és assolada periòdicament per la fam. I entre els occidentals actuals hi ha un gran nombre de desgraciats que, *relativament*, en pateixen sempre.

Les catàstrofes mineres — tan freqüents i formidables — són encara una altra ganga d'aqueixa part més soferta de la humanitat. Cal esperar, tanmateix, que, en l'esdevenidor, les coses canviaran.

Quant a l'automòbil, només que als Estats Units, el nombre d'accidents és d'un milió a l'any, assolint el de morts la xifra de 25.000.

Observem, encara, que els accidents de ferrocarril, més terribles si són considerats isoladament, ho són molt menys considerats globalment.

Però el percentatge més formidable correspon a l'aviació. És curiós remarcar que, en aquest punt concret, l'home, fet, segons diuen, a semblança de Déu, no ha pogut imitar encara, sense perill de trencar-se la crisma, un misèrrim pardalet.

DIADA DE NADAL

I pensar que en un dia com aquest hi ha qui no pot menjar res.

Desembre

El mes de Desembre és el més atractiu de tots; ell, en el seu rosari de dies, fa florir més il·lusions que roses el mes de Maig; és el liquidador, el saldista, el passa-bugada; tot ho deixa esbandit, net i planxat, per poder tornar a sortir de "tournée".

Es el mes de la dècima, dels recordatoris; és quan hom manifesta l'afecte de les persones que tot l'any s'ho han callat, a més a més de maleir-te els ossos, i ara, indulgents, et passen l'estampa de desagravi.

Desembre té ritme poemàtic, perquè és el mes del Natzarè, i fa olor de suro i de casa pairal; té l'encís floralesc

dels pessebres i de les fires; els poetes s'ungeixen d'una espiritualitat flonja i blanca com els borrallons de neu, i mercadegen amb el Messies fent versos per tothom: l'escombrariere, el "sereno", el "vigilant".

Es el mes de la rifa, el mes que la fortuna pot venir a despertar-te del teu llit d'amargures, o fer-te tornar ximple o idiota per atzar; és el mes que tothom menja en una taula opulenta.

Tothom, menys els que no tenen ni les sobres del festí. Perquè aquí tot s'aprofita, i els nostres rics no pensen: Les sobres pels pobres.

No: les sobres pels gossos.

BALDOMER XIFRÉ

Tants com esperaven el "gordo", i jo no me'l puc treure de sobre!

Rifa de Nadal

Quanta energia mental ve gastant-se estèrilment durant els dos últims mesos de cada any!

La gent que vol millorar la seva actual posició i es veu incapacitada de guanyar-lo amb les seves pròpies forces, posen durant les acaballes de cada any tot el seu pensament i esperança en la "Rifa de Nadal".

La rifa dels milions fa ballar el cap a molta gent, i aneu on aneu, durant aquest temps, no sentireu parlar d'altra cosa sinó de la rifa i del futbol, i alguns us diuen amb una rialleta (i ho diuen convençuts): ens manca sols cinc dies per ésser rics!"; el que és curiós és que per a aconseguir-ho n'hi ha que fan una sèrie de ximpleries que us fan trencar de riure; per exemple, jo sé d'un xicot que va anar a casa d'una somnàmbula i li va dir el número que tocava; i, pobre xicot!, va a buscar-lo a l'administració i li diuen que ja l'havien venut; fixeuvos com estarà de desesperat de no poder participar-hi. Altres van a l'església i s'agenollen als peus de Jesucrist o de Sant Antoni o de Sant Pau, pregant-los que faci que els toqui la grossa, que ho necessiten molt, i que si ho aconsegueixen,

pensaran tota la vida en ell i que li portaran unes quantes candeles perquè tingui més llum a la capella, i que també faran una almoina als pobres; però com que de sants n'hi ha tants i tanta gent que demana el mateix, els posen en un compromís, que a l'última hora no saben què fer per a contentar-los tots.

Aquesta gent, que és la majoria, passen dia i nit, al treball i a casa, pensant i parlant de les cinquanta o seixanta mil pessetes que els han de tocar; uns ja se les veuen a les mans, els altres ja les han invertides, d'imaginació, en un negoci que donarà molt; altres que han estat tot un mes menjant pa i arengada per poder comprar més apuntacions, per consegüent, tenen més probabilitats que un altre, i si els hi toca no treballaran mai més.

Per mi, tots els que esperen d'un atzar com és aquest, se'ls veu massa que són gent sense esperit, incapaces de millorar la seva situació, o són ganduls que ho esperen per deixar tot seguit de treballar i fer de senyor Esteve.

Un fet que cada any venim llegint a la premsa, és que un afortunat s'ha tornat boig en saber-ho o que, havent llogat un auto per assabentar-se de si és cert, ha xocat i ha mort.

Pobra gent!... tant els afortunats com els altres, són de plànyer; uns es resignen pensant en l'any que ve, i alguns dels altres paren al cementiri o a Sant Boi.

Però per Nadal, tant si els ha tocat com no, tots miren de fer un bon dinar.

Josep BORRÁS.

Resignació

El senyor Rafecas, que és un digne tenedor de llibres de la raó social Ramírez, Pérez y González, té tres filles de setze anys per amunt, paga cèdula sense trampa i duu una vida de privacions degut al poc sou que guanya.

Aquest mes, el senyor Rafecas ho passa més estret que mai. S'ha gastat noranta-nou pessetes fora de pressupost. Saben en què les ha emprades? En adquirir "apuntacions" de Nadal. Ultra les que li han ofert els botiguers del barri i els coneguts, ell, home de moltes il·lusions, passant pel carrer, ha vist, als aparadors, números que li han fet pampallugues als ulls. Aquest perquè és un cap-i-cua, aquell perquè suma tretze, l'altre perquè té tres zeros, la qüestió és que el bon tenedor de llibres i excellent pare de tres noies de setze anys per amunt, ha estirat més el braç que la mànega.

Ho ha passat justet, però no li dol. Som en vigílies del sorteig, i té moltes esperances.

Confia en ésser ric i confia, més que en res, en deixar la raó social Ramírez, Pérez i González, on des de fa tants i tants anys li espremen el cervell, li fan malbé la vista i li apuren la paciència.

... ..

Han sortejat.

El senyor Rafecas i llurs filles tenen la llista a les mans i àvidament l'examinen.

Un feix d'"apuntacions", paperetes d'esperança, roman damunt la taula.

El pare va cantant els números, mateix com ho faria a! despatx, repassant un estat de comptes.

—Res... ni els mils — diu la veu angelical de la més petita de les noies.

—El 44.544... aquell cap-i-cua tan ros...

—Tampoc...

—Ni per aproximació?

—Ni per medicina.

—Ni una de petita?

—Res... Ni el reintegre.

Un silenci anguniós. Les il·lusions es van esvaint. Ja han mirat vint-i-dos números.

—El 9.004 — fa amb veu tremolosa el senyor Rafecas. — El que suma tretze...

I el 9.004, com els seus anteriors, com els que el segueixen, tampoc ha sortit... No han tret res... Li tornen les pessetes del número en què més poc hi tenia: un set: un set que li recorda els sets dels pantalons; el número símbol de tots els tenedors de llibres que es passen la vida en un constant refrec amb el tamboret de l'escriptori.

Tots han quedat ensopits, desillusionats, sense esma de dir res.

—Es molt difícil, treure — es permet objectar una de les noies.

—I tant, si ho és — diu el pare, com per consolar-se una mica dels desenganys soferts. — Mireu si ho és, que tinc la certesa que estariem mirant números imaginaris, i cap hauria sortit.

—Va! Provem-ho!

I, oh sarcasme! Tots els números que miren, tants com ne van dient, tots són a la llista, tots...

—Només els meus s'han deixat de posar-hi... Només els meus...

Aquell home, si estés sol, fins ploraria. No ho pot fer. D'ell és la culpa. Les noies ja li ho deien que no en comprés tantes d'"apuntacions", que allò era una enganxifla... I si ara el veien plorar, riurien.

I amb una resignació digna de millor causa, el senyor Rafecas plega el diari. Pel seu cap passen, en tropell, mil pensaments: la Diada de Nadal amb les seves despeses extraordinàries; els Reis per a les filles; les robes d'hivern que s'han de fer; pagar molts deutes que queden...

I recorda els números que l'han trait. Aquell cap-i-cua, aquell que suma tretze, el que té tres zeros...

Després d'aquest desengany, la raó social Ramírez, Pérez i González pot estar tranquil·la; podrà seguir explotant el seu digne assalariat senyor Rafecas.

Tenen tenedor de llibres per anys. En tenen per tota la vida.

Agustí COLLADO.

"Andrenio"

La mort d'Eduardo Gómez de Baquero, *Andrenio*, ens sobtà quan el número de la passada setmana havia entrat en màquina.

Gómez de Baquero era un dels escriptors més fins, més espirituals, més aguts, més interessants d'Espanya. I un senyor, un senyor de debò, de cap a peus. I un esperit obert, amplemment liberal. I un gran amic de Catalunya, dels escriptors catalans, s'havia encarregat de prologar la traducció castellana de *Memòries d'un llit de matrimoni*, la novella de Lluís Capdevila.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, amb un sentiment profund per la mort de l'amic i del mestre, dona el pesa'm als seus familiars i a les redaccions d'*El Sol* i *La Voz*.

LA MODA UTILITARIA

—No deies que no t'agradaven els mitjons?
—Es per aprofitar les mitges foradades.

En nit plujosa de Nadal
dormia un nin prop del portal
de la santa i antiga Catedral.

Quan es desperta i guaita el cel,
veu que ha fugit el seu estel,
l'estel que estimà sempre amb tant d'anhel.

I uns angelets diuen a chor:
—No ploris, no; ta estrella d'or
s'ha aixoplugat, anit, dins del teu cor.

Ajegot sota d'un pi,
guaitava el brancam i veia
que un estel diamantí
per les clarianes reia.
Després d'un, n'albiro dos
i aviat la illusió esclata:
Ai, el pi meravellós
que fa les pinyes de plata!
I l'encís és tan real
i la joia tan palesa,
que — oh, llunyíssim ideal
de la més tendra infantesa! —
em recorda la sorpresa
d'aquell Arbre de Nadal
amb la copa tota encesa.

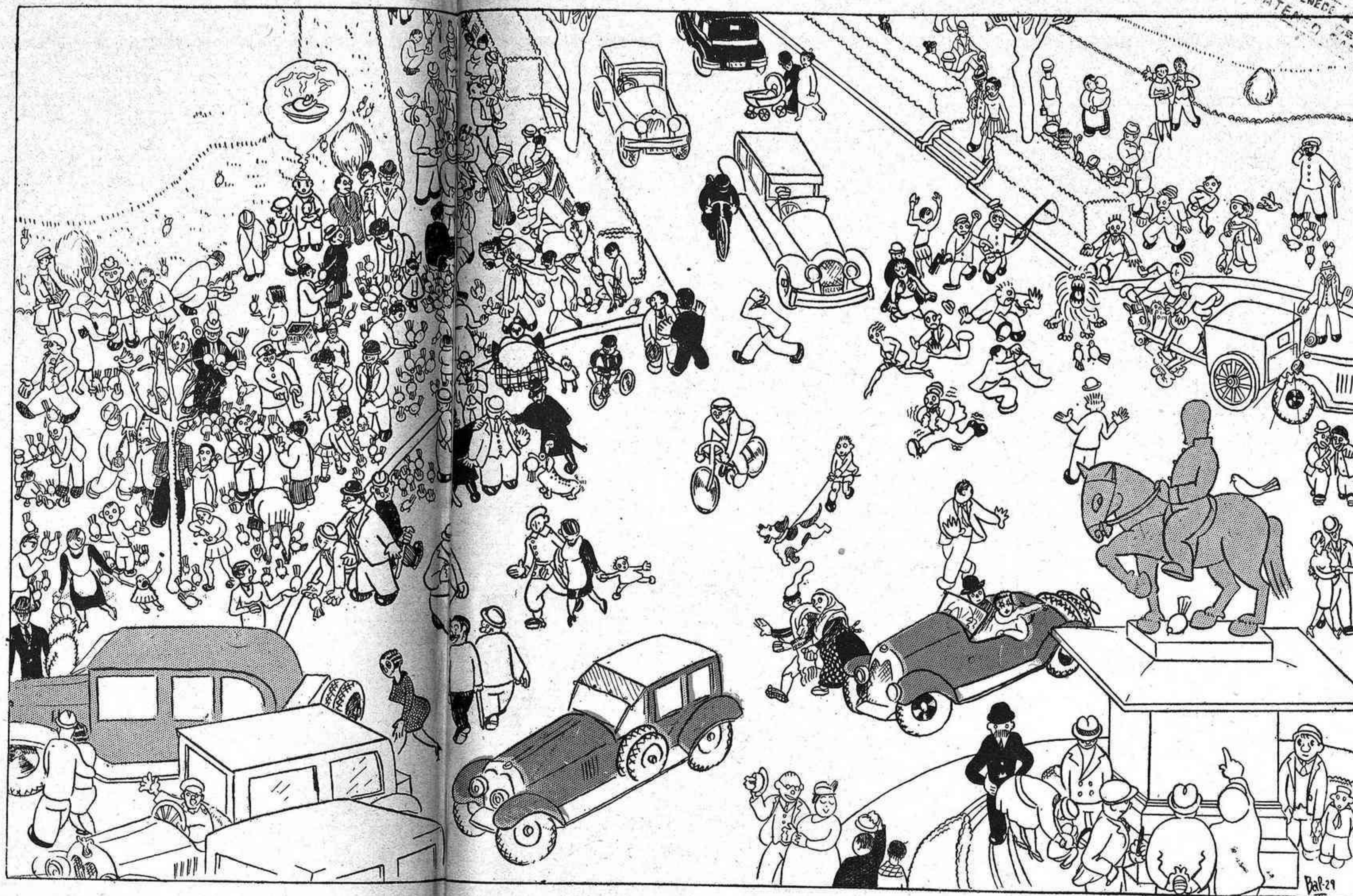
Vers un Naixement,
als Reis d'Orient
els guià la llum d'una blanca estrella.

Camí de la mort,
qui tingués la sort
de veure's guiat constantment per ella.

Estel diamantí,
fressa'm el camí
de l'eterna pau amb què el cel convida...

Si per cas no en só
prou mereixedó,
en ta dolça llum fon la meva vida.

J. BURGAS

Estampes barcelonines

El parc de la ciutadella, els coloms, les criatures, les dides ... i els badocs

Venus i els bàrbars, novel·la de Lluís Capdevila. 3,50 pessetes.

Lluís Capdevila és un dels escriptors més interessants, un dels més llegits de Catalunya. Per tant, un dels més populars, donant al concepte de popular el seu més noble i autèntic valor.

Cal fixar bé aquest concepte, d'uns quants anys ençà desvirtuat, mixtificat. Popular no vol dir barroer.

Els artistes tenen l'obligació d'apropar-se al poble—sobretot quan el poble està en formació—, però amb dignitat, amb desig de superació, de depuració. Mai per a encanallar-lo, per a adular els seus baixos instints.

Lluís Capdevila ha seguit, per sort seva, aquest camí: apropiat-se al poble sense afany de lucre, desinteressadament, per un sentiment d'efusió i cordialitat, amb un màxim de bondat. Així Lluís Capdevila ha esdevingut un dels escriptors més llegits a Catalunya. Avui el nom de Lluís Capdevila fa esgotar un llibre, fa omplir un teatre.

Un altre mèrit hem de reconèixer en aquest escriptor: s'ha fet sol, sense altra ajuda que la d'ell mateix. Cosa ben difícil, per cert, si hom no es resigna a ésser un ar-

tista d'aquests en els quals tot és improvisació. Res hi ha d'improvisació en l'obra de Lluís Capdevila. Cal llegir els seus llibres per a veure que és un home d'estudi, de sòlida cultura.

Uns pocs llibres han posat Capdevila — malgrat l'obstinat silenci, l'obstinada guerra sorda de certes capelletes — en el primer rengle dels escriptors de Catalunya. Recordem *Memòries d'un llit de matrimoni* — una de les obres més agudes, més originals, més interessants, més valentes que s'han publicat a casa nostra —, *Barcelona, cor de Catalunya* — llibre d'humorista i de poeta —, i, ara — ultra les altres obres menors — aquesta novel·la de *Venus i els bàrbars*.

Venus i els bàrbars és una novel·la de muntanya, una novel·la rural. D'un quant temps ençà, aquest to, aquest ambient, s'havia deixat de banda. Hom ha arribat a dir que ja no s'havien d'escriure novel·les rurals. Això ens sembla una cosa absurda. S'han d'escriure novel·les rurals — i de les altres —, sempre que siguin interessants i belles. Hom no ha d'aconsellar que no s'escriuin novel·les rurals: hom ha d'aconsellar que no s'escriuin novel·les dolentes. Perquè es dona el cas que, mentre s'aconsella que s'escriuin novel·les de *hall* de gran hotel, de coberta de transatlàntic — que també poden ésser dolentes —, s'atorga el Premi Crexells a una magnífica novel·la rural: *El cercle màgic*, de Puig i Ferrer.

Després d'haver llegit *Venus i els bàrbars* Lluís Capdevila ens sembla, a més a més, un dels escriptors més personals, més originals. Sap veure les coses com ell tot sol vol veure-les, no com abans les han vist els altres; sap dir-les d'una manera bella que no lleva força a la paraula.

En *Venus i els bàrbars* hi ha capítols d'una bellesa definitiva: el del mestre paralític; el de Maleneta, la casada sense marit; el del Genís-cosit; el de les interpretacions de Venus; el de la dona lliurada a la fúria eròtica dels que assalten la casa.

Breu: *Venus i els bàrbars* ens sembla una de les més reeixides obres d'aquest autor i una de les més dignes d'atenció i d'estima que ha produït la novellística catalana.

Las representaciones teatrales en Grecia y Roma, per P. Bosch i Gimpera.

Un nou volum de les publicacions que edita l'Institut del Teatre Nacional. Un volum interessantíssim. A ningú com a Bosch i Gimpera podia encarregar-se aquest tema de les representacions teatrals a Grècia i Roma, ningú el podia tractar amb tanta competència. El nom de P. Bosch i Gimpera és una garantia de fidelitat.

Aquest estudi—dificilíssim pel tema a tractar i per l'espai reduït de que disposa: seixanta nou pàgines—, ningú podia tractar-lo millor, amb més claredat i justesa que Bosch i Gimpera.

ALPHA

GRAN TEATRE DEL LICEU

L'estrena, a Barcelona, del "Don Quixote", de Massenet, va dur una gran gentada al Liceu. Cantava Chaliapin, i això és sempre un esdeveniment.

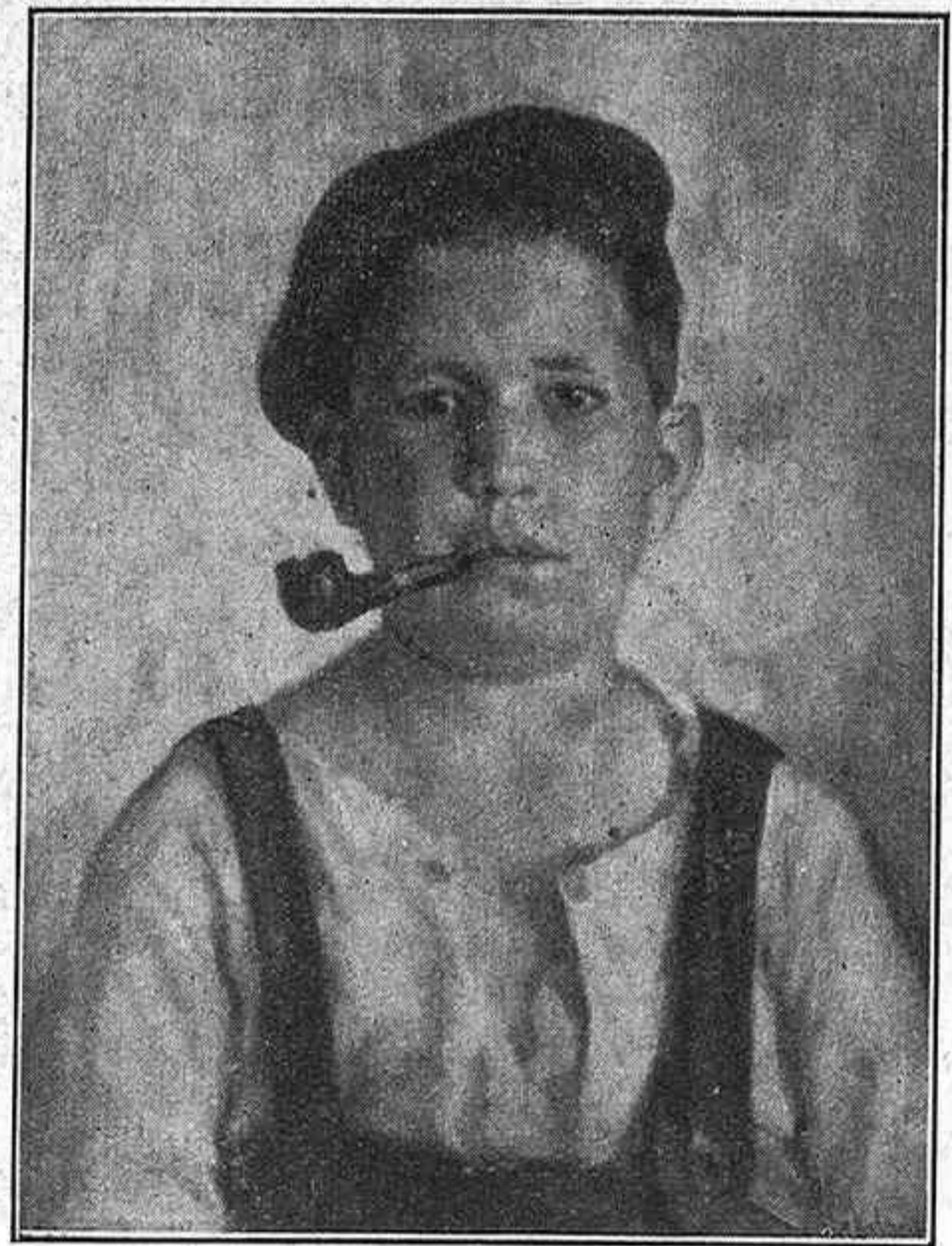
Jo estic que l'argument va perjudicar l'obra. Alguns que tenen la novella de Cervantes com a cosa sagrada, no podien consentir que un poeta francès (Le Lorrain) hagués tractat de conjuminar un teixit d'episodis sense respectar la lletra ni l'ordre de l'original. Els altres responien a una suposada intenció d'afalagament amb un mediterrani "I a mi què".

Jo opino que Cervantes no va escriure totes les facècies que li van passar o que li podien passar a Don Quixot, i que un autor d'avui pot intentar l'aventura de crear-ne algunes. Això és el que feien els grecs amb els seus grans tipus llegendaris. Ara, que Le Lorrain no tenia dret a eixalar el tipus definitivament fixat i atribuir-li una mena de seny que no era el seu.

Vaig sentir fer de la música uns escarafalls que trobo desmesurats. El Massenet d'aquesta obra el trobo més afinat, més polit, més sobri de forma que el de "Manon". El professor del Conservatori de París pressentia el refredament definitiu del drama líric wagnerià.

El mestre sentia la influència dels seus deixebles, els que crearen una escola moderna francesa. En la cançó al so de la mandolina, hi ha una vaguetat de somni que vol acostar-se a Debussy.

Chaliapin féu un Don Quixot perfectament caracteritzat. Jo em permeto de creure que la posa mística no interpreta bé el tipus creat per Cervantes, però hem de fer a Chaliapin la jus-

"El milhomes"

Quadro de Mateu Balasch, que exposa a la Sala Busquets.

tícia de reconèixer que ell feia bé el tipus imaginat per Le Lorrain i Cain. El Quixot es comportava, en front de la realitat, com un racionalista en front del coneixement. La seva exaltació està tant en ell com en nosaltres que el contemplem, i pervé de què nosaltres veiem les brides que oposa el món real a l'home, i ell no.

L'estudi que Chaliapin ha fet del seu personatge és veritablement genial. De veu, de gest, de dicció és una delícia per l'oïda i pels ulls. Sou un gran artista, senyor, i em plau de dir que us admiro.

Kaidanoff va demostrar una bella intuïció en la seva interpretació de Sanxo Pança.

CLAU DE SOL

NOTA: En la revista de la setmana passada, allí on diu senyoreta Revenga ha de dir senyora Campiña. Suposo que els lectors devien entendre-ho així. No és que la senyoreta Revenga no mereixi un elogi. És que en les "Golondrines", qui omple constantment l'escena amb la seva figura simpàtica és la senyora Campiña, que canta com una bona contralt i acciona com una bona actriu.

ESPANYOL

Dimarts passat degué estrenar-se en aquest teatre la nova obra de Santiago Rusiñol "En Josepet de Sant Celoni". "En Josepet de Sant Celoni", escenificació de la novella del mateix títol, té cinc actes i deu quadros.

No som pas a temps de parlar-ne: les festes d'aquesta setmana ens en priven. Ho farem en el número vinent.

GOYA

La revisteta de circumstàncies — així la qualifiquen els seus autors — "29", ha obtingut un èxit excellent. Un èxit al que ha contribuït moltíssim l'escenògraf Fontanals, posant l'obra amb un bon gust incomparable.

Francesc Madrid i Brauli Solsona — periodistes de prou reconegut mèrit — han escrit un llibre ple d'enginy, d'humor, d'agudesas; un llibre que no necessita els vestuaris fastuosos, els trucs escenogràfics; un llibre que s'aguanta sol.

Per aquest llibre ha compost el mestre Demon uns números de música que són una delícia: inspirats, fàcils, molt melòdics, aviat es faran populars.

En la interpretació cal citar amb elogi — ben merescut — els noms d'Elena Jordi, Joana Salazar, Llimona i Goula.

Breu: un èxit de debò, del que ens alegrem.

BARCELONA

Sassone estrenà, en aquest teatre, l'obra en tres actes "No tengo nada que hacer".

El tema de l'home vell casat amb una noieta jove, ha estat dut al teatre mantes vegades, ha temptat molts autors: Georges de Porto-Riche, entre ells, amb "Amourese".

Però un tema sempre és nou, quan hom el tracta d'una manera nova. Felip Sassone té un fort temperament d'home de teatre. En les seves obres, però, el llenguatge li resulta, moltes vegades, excessivament retòric i artificios. Altres vegades es decanta vers una truculència estil Eche-garay, no massa agradable.

En "No tengo nada que hacer" hi ha, però, un nervi d'autèntic dramaturg que fa interessant l'obra.

NOU

Joaquim Montero ha estrenat una escenificació de la novel·la de Balzac "La peau de chagrin".

Està feta amb habilitat i resulta interessant.

Enric Borràs representa "El jorobado".

ROMEA

Ens creïem que seguien representant "El fakir Bengapur", que seguien fent teatre.

Però es veu que ens equivocàvem, es veu que la companyia ha plegat. Hem agafat el diari per llegir l'anunci d'aquest teatre, i, amb gran estranyesa, hem llegit lo següent:

Teatro Romea

"Hoy empieza el formidable remate de 10.000 abrigos de la peletería... — aquí el nom de la pelleteria —, a precios ruinosos".

"Los abrigos estarán expuestos en las butacas del teatro".

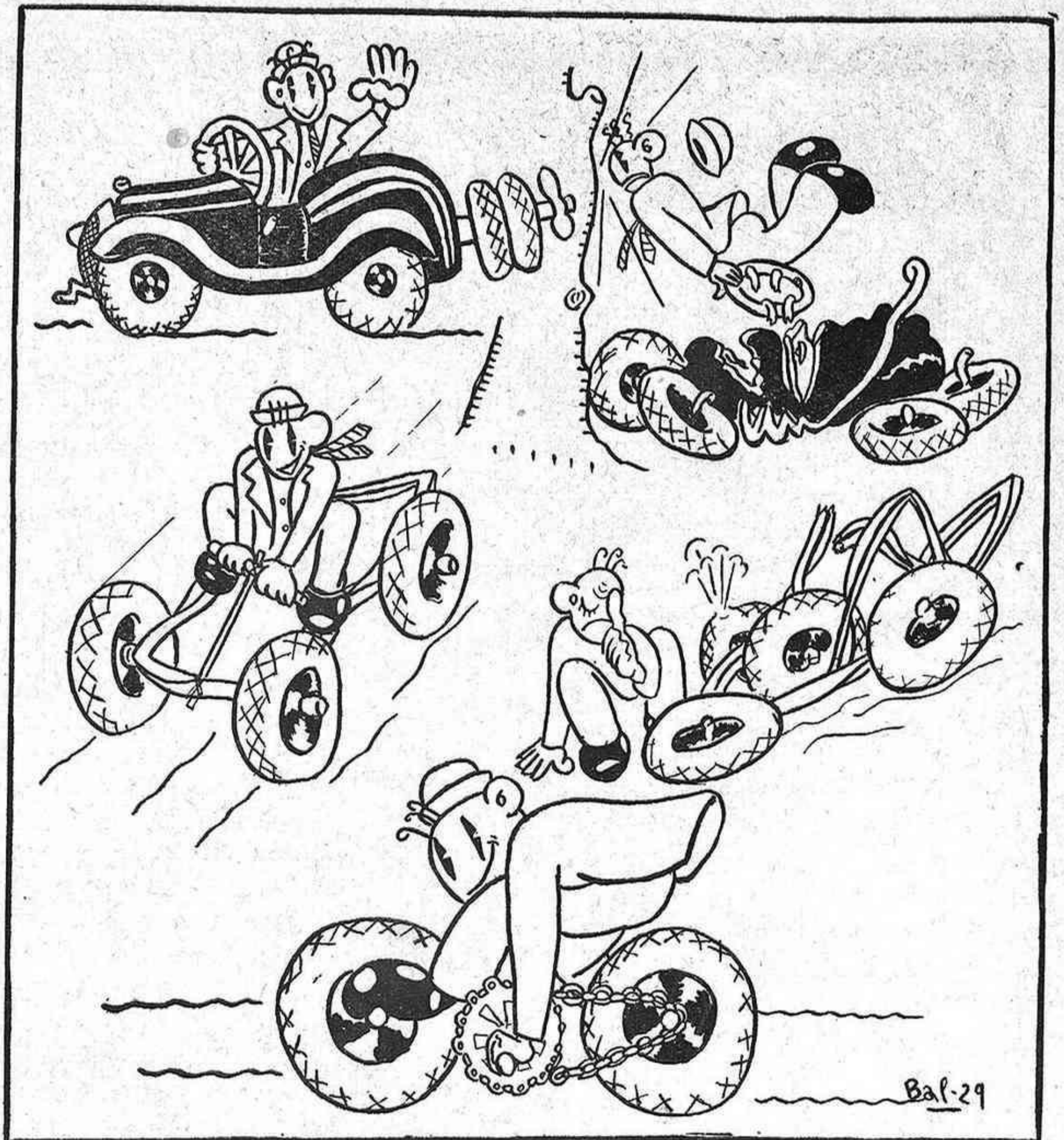
Vaja! Un altre teatre que ha plegat! Quina llàstima!

A. S.

ENTREACTES

UNA ENTRADA I UNA SORTIDA

Hom diu que ha entrat a formar part de la companyia del Talia la bella actriu Mercè Nicolau.

I la mare em deia que no podia anar ni amb rodes!

I hom diu també que cessa en el seu càrrec de director el senyor M. Salvat.

MAYA

Millàs-Raurell ha adaptat — adoptar?, no fóra millor, senzillament, traduir? — "Maya", de Simó Gantillon. "Maya" s'estrenarà al Talia, amb decorats de Bosch-Roger.

Això ja ens semblà més bé que "L'adroguer del carrer nou".

QUATRE BONES SENYORES

Aquest és el títol que J. M. Planas, traductor de l'obra, ha posat a la comèdia d'Acrement "Ces dames aux chapeaux verts", que s'estrena a Novetats.

OBRA NOVA

Avui llegeix Lluís Capdevila una obra a Josep Santpere. Es tracta d'una traducció de l'obra de Sherwood Beery "La dona del Broadway".

"La dona del Broadway" són unes escenes, pintades de mà mestra, de la mala vida a Nova York.

IGANAREL.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT REVISAT

PER LA CENSURA GOVERNATIVA

“Comprar una gran paperina de raïms daurats — escriu Josep Pla a “Cartes Meridionals” — i menjar-los, ara un gra, ara un altre, tot passejant pels carrers del mercat de Corfú, és una de les coses més delicioses que es poden fer en aquest món”.

Diríem que el veiem fent el badoc per la plaça del poble amb una gran paperina de diari als dits...

Es, verament, una estampa deliciosa. Ara que, per fons, no cal anar a buscar Corfú, ni Atenes, ni l'Acròpolis, ni el Partenon...

Sobra amb Palafrugell.

Tots haureu llegit el testament d'aquell borsista de Nova-York, que ha deixat a la seva muller un parell de banyes — les d'ell!

I haureu llegit, així mateix, que, entre d'altres deixes encara, no menys extravagants, hi ha la que feia al seu criat de “tots els vestits que aquest li havia robat durant els deu anys que havia estat al seu servei”.

Però tot això no és massa ariginal. Un cronista parisenc recorda, en efecte, que el Duc de Richelieu acostumava a reunir, per cap d'any, els seus nombrosos criats i dir-los:

—Enguany, per les vostres estrenes, vull ésser molt generós: us deixo tot el que durant l'any m'haveu anat furtant.

Prediccions per a l'any nou?

Ja ens perdonaran, però no ens atrevim a fer-les.

Fer judicis “a priori” sobre aqueix meló que anem a encetar, ens sembla temerari.

Podríem dir, per exemple, que el “Barça” serà campió, que les eleccions les guanyarà el govern; i altres carrincloneries per l'estil; però el bon sentit ens obliga a deixar-ho de banda. A més, que el paper d'astròleg és molt mal pagat; per això només se'n veuen a les rues de Carnestoltes.

Una cosa és certa, que 1930 és un any malastruc; porta el malaverany al damunt: sumats els números d'esquerra a dreta, dóna 13.

I de dreta a esquerra, també.

Com cada any, en aqueixos dies, no ens havem oblidat de comprar el “Calendari del Pagès”.

Es el més popular de Catalunya, i amb motiu, perquè és un trápala que tot ho endevina. No sols encerta les llunes — quan serà plena o nova o quart creixent — i l'hora que s'aixecarà el sol, sinó que us prediu infaliblement el temps que farà.

Un agricultor se n'estranyava admirat: —Es molt que endevini sempre les pluges, les neus, els temporals!...

L'innocent deu ignorar que el primer comprador del “Calendari del Pagès” és Sant Pere, i que, tenint-lo a la mà, s'estalvia de cavillar quin temps ha d'engegar a la terra:

—Què som avui, dia 15?... què diu “El Pagès”? grans nevades?... Au, fem-lo content!...

I vinga abocar cabassets de volves blanques.

Això del cine sonor portarà raons a tot arreu; ja m'ho sabran dir.

No fa gaires dies, a París, ja hi hagué tràngol en una sala on s'hi donaven espectacles d'aqueixa mena.

Protestaren una pel·lícula parlada; i ho feren per la senzillera raó que se'ls hi servia en anglès. Demà seran els anglesos que s'empiparan pel fet que se'ls hi domina la francesa.

Però la força del cine és formidable, i els inconvenients s'encarrilaran a no trigar.

I els idiomes universals, “ido”, “esperanto”, el que sigui, triomfaran gràcies a la pantalla.

Tots els “cinegètics” que se n'havien mofat s'avindran a estudiar-lo... i encara més.

Invariablement, després del desengany de la rifa de Nadal, que a molts els deixa capolats i sense un clau, sentireu, aqueixos dies, prodigar el refrany com una palinòdia: “Any nou, vida nova”.

Any nou, vida nova, vol significar, pels desenganyats, que pensen abandonar els somnis per les realitats del viure, deixar la mandra i l'eixelebrament per l'activitat i el seny; que capgiraran les normes de l'existència.

Any nou, vida nova!... Qui sap! Potser sí, que el món, amb un canvi radical així, la vida “al rovescio”, aniria d'allò més bé.

Any nou vida nova!... que els poetes fessin de sabaters, i els sabaters de poetes...

Provem-ho?...

Qui ho deia que el fred no arribaria mai, aquest hivern?

Ja el tenim aquí, amb tota la seva cruesa feridora i amb tot el seu patracol de lletjors i misèries.

Dijous de l'altra setmana es presentà: unes bufadetes del nord que feien abrigar els nassos, unes quantes volves de neu que feien alegrar els ximplers i una gran taca de sang: l'horrible catàstrofe de Gelida.

Perquè ben segur que la culpa de la gran tragèdia fou el fred sobtat d'aquella matinada. Imaginem-nos l'home de la tanca escalfant-se dins la barraca i adormissant-se prop la fogaina. En un matí assolellat i calm, no hauria passat res.

Malviatge el primer jorn de fred d'aquest hivern!

J. R. — Va una de les poesies.

F. N. — Ens costaria molt corregir la seva ortografia. Cal que això ho faci un mateix. No és tan difícil! Llegint molt en català pot corregir-se.

E. J. — No pot anar.

C. R. — La intenció és força aguda. El dibuix un xic defectuós. Segueixi treballant, que vostè ho farà bé.

J. B. i T. — Vostè té condicions, però ço que ens envia encara no és publicable.

A. R. Ll. (Iquique). — Hi ha, indubtablement, un avenç en els seus escrits, però encara queden defectuosos.

M. B. B. — Anirà, corregit. Vostè ho fa bé, però per això són més de dordre les seves falles.

I. M. A. — No pot anar.

J. C. R. — No ho entenem. Ens ho vol enviar a màquina?

Imp. “L'Esquella” i “La Campaña”. — Om, 8. — Barna.

PERTENECEN A BIBLIOTECA
ATENCIÓN DEL I.C. - L.O.N.E.S.

L'idil·li de cada any

...o el petó que tots voldriem que ens fessin.

EXPOSICIO INTERNACIONAL DE BARCELONA

**Oberta des de les nou del
matí fins les deu de la nit**

Els Palaus i Pavellons estaran oberts al públic des
de les deu del matí fins les vuit de la nit.

PALACIO NACIONAL

**Obert cada dia, des de les deu del matí
a les quatre de la tarda**

Entrada al Palau Nacional, UNA PESSETA

Palacio Alfonso XIII

SECCIÓ JAPONESA

Gran Parc d'Atraccions

Rosaleda - Miramar - Poble Oriental - Font del Gat

PUEBLO ESPAÑOL

Entrada ordinaria: UNA PESSETA

NOTES: El públic no podrà entrar en el recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.
No es permetrà menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.
La consigna per a petits paquets queda establerta a les Portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.
Tots els dies, excepte els divendres, des de les nou de la nit, l'entrada a l'Exposició serà d'una pesseta.

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

Divendres que ve

dia 3 de Gener de 1930

Número extraordinari

ALMANAC

DE

L'Esquella de la Torratxa

Els mesos il·lustrats
Coberta del notable dibuixant
ALUMA
Text dels nostres millors literats

Preguem als nostres corresponsals passin l'augment
de números a volta de correu.

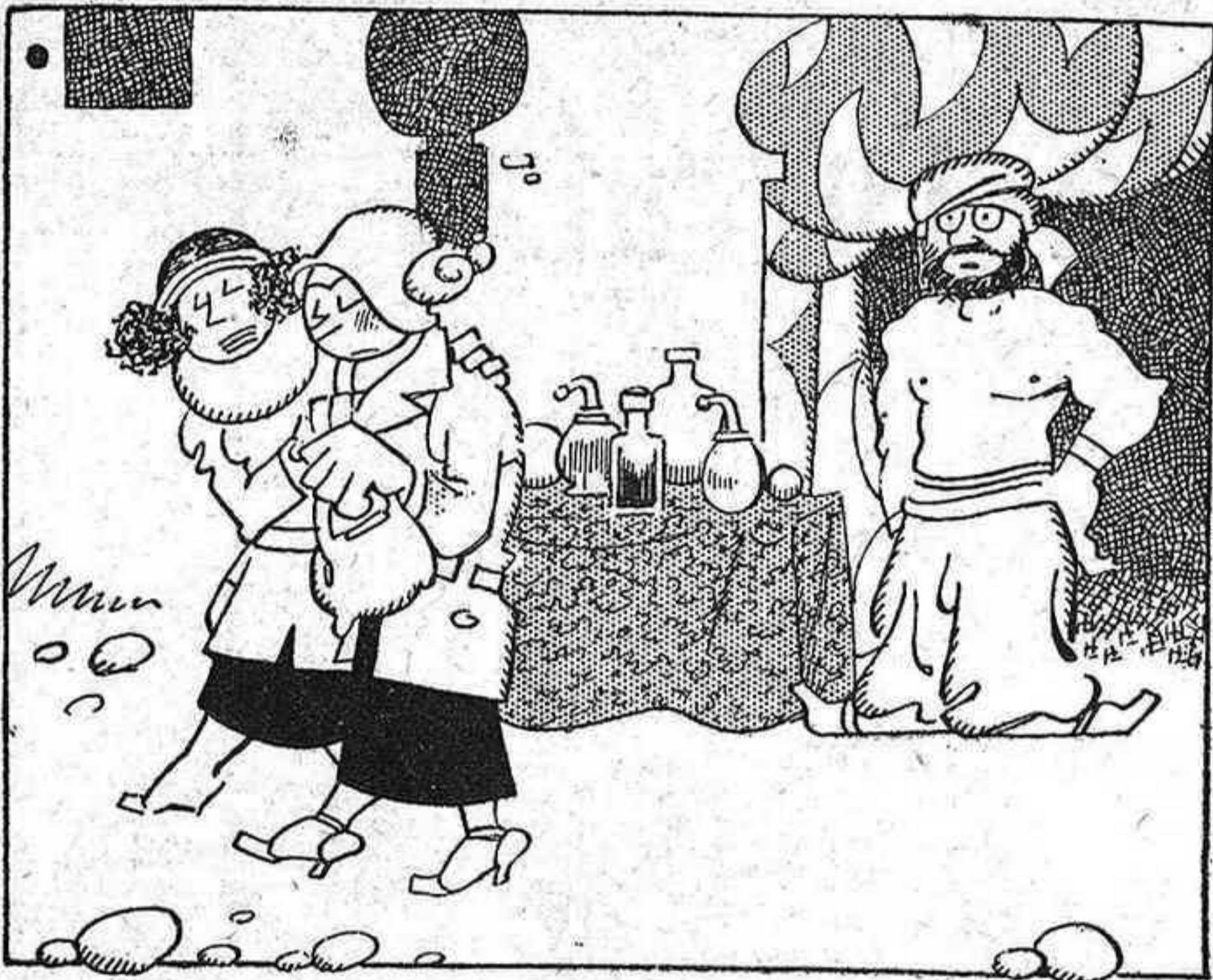
NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem depèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorguen descomptes

ATENEDOR DE LA BIBLIOTECA
ATENEDOR DE LA BIBLIOTECA
ATENEDOR DE LA BIBLIOTECA

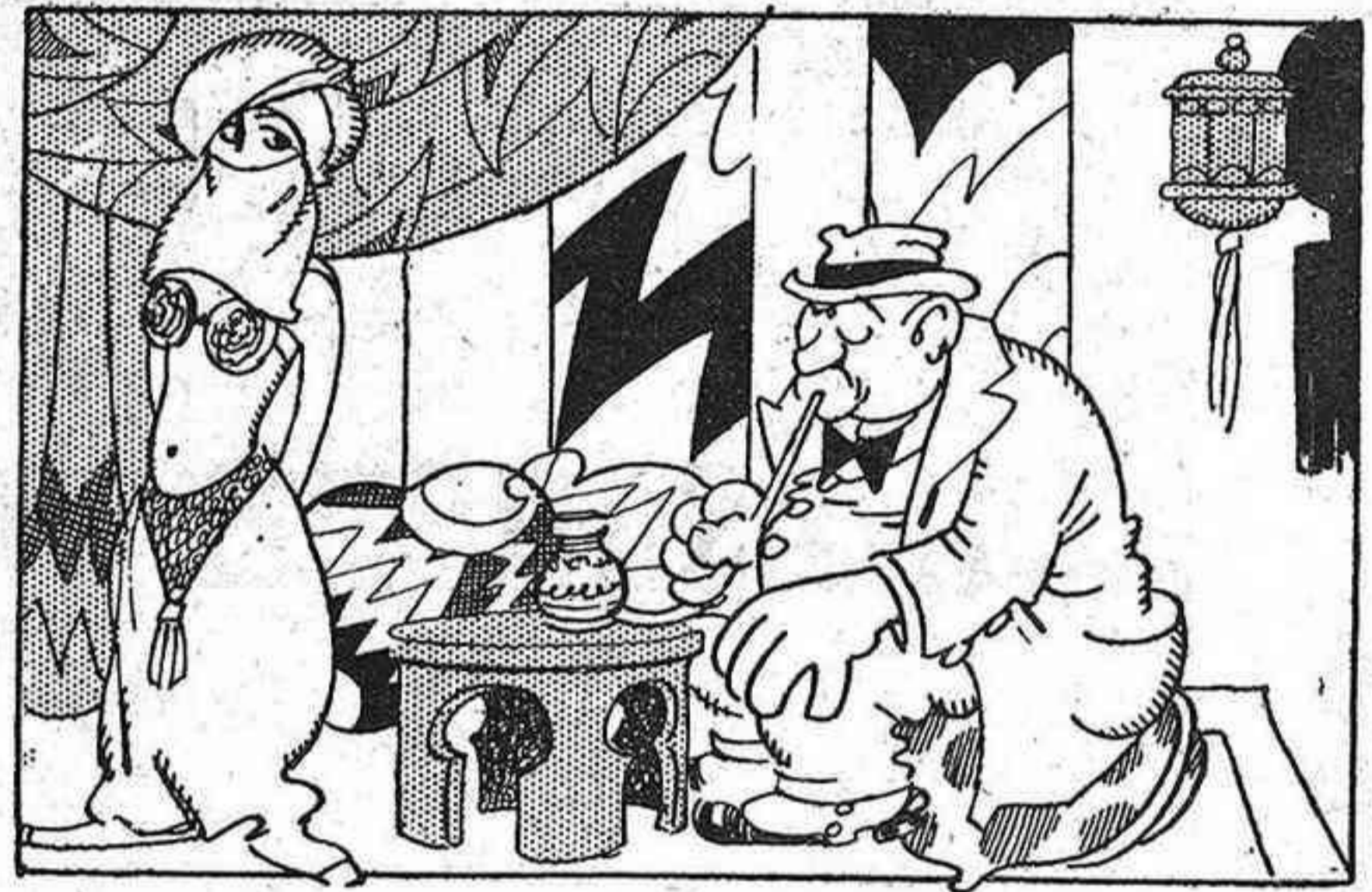

S'espanta el senyor Nadal
en veure el poble Oriental.

Quan bada la seva dona,
procura passar l'estona.

Ses filles, un xic passades,
es queden ruboritzades.

Li plauria ésser soltè
per fer vida a aquest cafè.

A uns que vénen d'Organyà
els vol presentà el Soldà.

I d'una febre oriental
es queda al llit, malalt.